

Update exotische eekhoorns

Vilmar Dijkstra, Zoogdierverseniging

Afgelopen jaren hebben we met enige regelmaat een exotische eekhoorn in deze nieuwsbrief behandeld. We gaan nu eens kijken hoe de ontwikkelingen de afgelopen tien jaren zijn geweest voor exotische eekhoorns als groep en lichten de belangrijkste soorten er uit.

In werking treden positieflijst

We komen dit jaar in een bijzondere situatie terecht, aangezien de intentie van de overheid is om op 1 februari 2015 de positieflijst voor zoogdieren in werking te laten treden. Daardoor mogen minder eekhoornsoorten verhandeld en gehouden worden. De soorten waarbij dat na 1 februari nog wel mag, mogen alleen onder bepaalde voorwaarden gehouden worden. Op langere termijn zal dat waarschijnlijk tot gevolg hebben dat er minder exotische eekhoorns als huisdier gehouden worden. Daardoor mag verwacht worden dat ook minder dieren ontsnappen of losgelaten worden. Op korte termijn kan het gevolg zijn dat er een piek ontstaat van waarnemingen van exotische eekhoorns in het wild, omdat mensen van de soorten die verboden zijn af willen. In principe is er echter een overgangsregeling, waarbij exemplaren van soorten die verboden gaan

worden en die men nu al in bezit heeft, nog wel gehouden mogen worden, maar men mag er niet meer mee fokken.

Aantal en locatie van de meldingen

In figuur 1 wordt een overzicht weergegeven van het aantal gevalideerde meldingen van exotische eekhoorns in Nederland in de afgelopen 10 jaar. Het gaat daarbij om ruim 900 meldingen, verdeeld over twaalf soorten. Van de Pallas' eekhoorn en de Siberische grondeekhoorn komen verreweg de meeste meldingen binnen. Dat is natuurlijk niet zo verwonderlijk aangezien dat de enige exotische soorten zijn waarvan we in Nederland zich voortplantende populaties in het wild hebben.

Pallas' eekhoorn

Of er voor de Pallas' eekhoorn nog steeds sprake is van een zich voortplantende populatie, is echter maar de vraag. Sinds 2011 is de Zoogdierverseniging in opdracht van de overheid de enige populatie (die zich bij Weert bevindt), aan het wegvangen. Aan de meldingen in tabel 1 is goed te zien dat dit aardig lukt. Er zijn inmiddels bijna 250 dieren gevangen en de laatste vangst was in april 2013.

Pallas' eekhoorn. (Foto: Ard van Roij)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	totaal
Amerikaanse boomeekhoorn			1			2	11	20	19	6	59
Amerikaanse grondeekhoorn				1				1			2
Amerikaanse voseekhoorn							3				3
Chinees boomeekhoorn			1					1		1	3
Dertienstreek grondeekhoorn					1						1
Dorsalis eekhoorn			1		1						2
Grijze eekhoorn	4	1	2	1		2	1		1		12
Japanse eekhoorn				13	2		1	1		2	19
Pallas eekhoorn	6	6	8	26	68	26	76	204	17		437
Perny-eekhoorn						1					1
Roodstaart eekhoorn					4						4
Siberische grondeekhoorn	52	28	39	18	34	19	15	47	26	87	365
Totaal	62	35	52	59	110	50	107	274	63	96	908

We vermoeden dat er nog hooguit enkele exemplaren aanwezig zijn. Met behulp van inventarisaties naar vraatsporen aan bast van bomen en struiken wordt momenteel getracht de laatste exemplaren in beeld te krijgen. Mochten mensen in de omgeving van Weert een Pallas' eekhoorn waarnemen, dan is het erg belangrijk dat ze deze melden, zodat we die dieren kunnen wegvangen en zo kunnen voorkomen dat zich weer een populatie gaat vormen.

Siberische grondeekhoorn

Van de Siberische grondeekhoorn zijn in Nederland twee populaties aanwezig. Een bij Tilburg (vanaf 1972) en de ander bij Weert. Het grotere aantal waarnemingen in 2014 heeft niet zozeer te maken met een flinke toename in aantallen of verspreiding, maar is veroorzaakt door het onderzoek dat het Bureau van de Zoogdiervereniging in 2014 aan de populatie in Tilburg heeft uitgevoerd. In hoeverre deze soort schadelijk is voor onze natuur is niet duidelijk en daarom wordt er niet ingegrepen in deze populaties. Het Bureau van de Zoogdiervereniging heeft wel de intentie om meer onderzoek naar de Tilburgse populatie te doen, waaronder de eventuele effecten op de inheemse eekhoorn.

Amerikaanse rode eekhoorn

Bij de Amerikaanse rode eekhoorn (ook Hudson eekhoorn genoemd) was het opvallend hoe de soort de laatste jaren relatief vaak en ook plotseling in de Nederlandse natuur opdook. Blijkbaar werden er vanaf 2010 op regelmatige basis vanuit Amerika dieren ingevoerd met als gevolg dat ont-snapte of losgelaten dieren over het gehele land in het wild werden waargenomen. Doorgaans betrof het daarbij eelingen, maar in twee gevallen ging het om meerdere dieren tegelijk. Dat heeft echter niet geresulteerd in een vestiging, hoewel de bossen en het klimaat in Nederland wel geschikt zijn voor deze soort. In 2014 is het aantal meldingen flink afgenomen.

Figuur 1. Overzicht van gevalideerde waarnemingen van exotische eekhoorns in Nederland in de periode 2005-2014 (Bron: Waarneming.nl en NDFP)

Determinatie niet altijd eenvoudig

Van de andere soorten wordt doorgaans maar af en toe een dier gemeld. Hoewel het best mogelijk is dat het voorkomen van een enkele soort wordt onderschat omdat hij niet goed wordt herkend. Zo komt de Japanse eekhoorn in vele kleurstellingen voor, waardoor hij niet altijd te onderscheiden is van onze inheemse eekhoorn. Ook zijn er nog enkele meldingen die niet gevalideerd zijn. Het gaat daarbij onder andere om meldingen van grijze en Pallas' eekhoorn. Het is echter gebleken dat bij deze soorten veel vergissingen worden gemaakt en er meestal sprake is van grijs- of donker gekleurde inheemse eekhoorns.